

บทที่ 6

การจับหรือยึดสัตว์ หรือฆ่าสัตว์ ที่เข้ามาทำความเสียหายในอสังหาริมทรัพย์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 452 บัญญัติว่า “ผู้ครองอสังหาริมทรัพย์ชอบที่จะจับสัตว์ของผู้อื่นเข้ามาทำความเสียหายในอสังหาริมทรัพย์นั้น และยึดไว้เป็นประกันค่าสินไหมทดแทนอันจะพึงต้องใช้แก่ตนได้ และถ้าเป็นโดยพฤติการณ์แม้จะฆ่าสัตว์นั้นเสียก็ชอบที่จะทำได้

แต่ว่าผู้นั้นต้องบอกกล่าวแก่เจ้าของสัตว์โดยไม่ชักช้า อันและหาตัวเจ้าของสัตว์ไม่พบ ผู้ที่จับสัตว์ไว้ต้องจัดการตามสมควรเพื่อสืบหาตัวเจ้าของ”

A possessor of an immovable property is entitled to seize animals belonging to another person which cause injury on such property and retain them as security for any compensation which may be due to him; he is even entitled to kill them if it is necessary under the circumstances.

However he must give notice without delay to the owner of the animals. If the owners could not be found the person seizing must take proper measures to seek him out.”

หลักเกณฑ์มาตรา 452

1. ผู้มีอำนาจกระทำต้องเป็นผู้ครองอสังหาริมทรัพย์

คำว่า “ผู้ครอง” อาจเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ผู้เช่า ผู้ดูแล ก็ได้แต่ต้องเป็นการครอบครอง “อสังหาริมทรัพย์” เท่านั้น ไม่รวมถึง “สังหาริมทรัพย์” ด้วย

ตัวอย่าง นาย ก. จอดรถยนต์ไว้ในป่า ลิงของนาย ข. เข้าไปเล่นและรื้อของในรถเสียหาย ดังนี้ นาย ก. จะจับลิงตัวนั้นไว้เพื่อเป็นประกันค่าสินไหมทดแทนโดยอ้างมาตรา 452 ไม่ได้ (เพราะผู้ครองรถเป็นผู้ครองสังหาริมทรัพย์)

2. ความเสียหายจะต้องเกิดจากสัตว์ของผู้อื่น

ถ้าเป็นสัตว์ของตนเองแต่มีผู้มาฆ่าหรือขโมยไป หรือเป็นสัตว์ที่ตนเองเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย หรือเป็นสัตว์ไม่มีเจ้าของ หรือสัตว์จรจัด จะไม่อยู่ในความหมายแห่งมาตรา 452 นี้

ตัวอย่าง นาย ก. ขับรถยนต์ไม่เป็นฝึกหัดขับรถอยู่ ขณะเกิดเหตุรถยนต์เกิดเครื่องขัดข้อง รถยนต์วิ่งเลยเข้าไปในบ้านของนาย ข. ทำให้ทรัพย์สินในบ้านเสียหาย ดังนั้นนาย ข. จะยึดรถยนต์ของนาย ก. ไว้แล้วอ้างนิรโทษกรรมตามมาตรา 451 ไม่ได้ เพราะรถยนต์มิใช่สัตว์

3. สัตว์เข้ามาทำความเสียหายในอสังหาริมทรัพย์

คำว่า “ความเสียหาย” หมายถึงความเสียหายต่อบุคคลก็ได้ หรือต่อทรัพย์สินก็ได้ เช่น ช้างของนาย ก. ได้หลุดออกจากโซ่เข้ามาในบ้านนาย ข. ปรากฏว่าช้างเชือกนั้นได้เหยียบบุตรชายของนาย ข. จนถึงแก่ความตาย ดังนั้นการที่ช้างเข้ามาเหยียบบุตรชายของนาย ข. อันเป็นการทำความเสียหายต่อบุคคล ซึ่งนาย ข. มีสิทธิจับหรือยึดช้างเชือกนั้นไว้เป็นประกันได้ หรือถ้าจำเป็นก็ฆ่าสัตว์นั้นเสียได้

กฎหมายกำหนดว่า ผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ชอบที่จะจับสัตว์ของผู้อื่นที่เข้ามาทำความเสียหาย “ในอสังหาริมทรัพย์” เมื่อตีความตามมาตรานี้ก็เห็นได้ว่ากฎหมายมิได้หมายความว่า ต้องเป็นการที่สัตว์ทำ “ต่ออสังหาริมทรัพย์” แต่ให้หมายความว่ากระทำต่ออะไรก็ตาม ถ้าอยู่ในเขตของอสังหาริมทรัพย์แล้ว ย่อมอยู่ในความหมายแห่งมาตรานี้ เช่น ลิงของเพื่อนบ้านหลุดและเข้ามาในเขตบ้านทำให้ถ้วยชาม ฯลฯ ในบ้านแตก หรือหลุดเข้ามาแล้วได้เข้าไปในรถที่จอดอยู่ในโรงรถ และกัดเบาะ ฯลฯ ทำให้เกิดความเสียหาย ก็ถือว่าทำความเสียหายในอสังหาริมทรัพย์แล้ว

ข้อสังเกต

สัตว์ต้องเข้ามาทำ “ความเสียหาย” ถ้าเพียงแต่ก่อความรำคาญเล็กน้อย เช่น นกบินมาส่งเสียงร้อง หรือบินมาเกาะหน้าต่าง หรือแมวเดินเล่น เพียงแต่ก่อความรำคาญแต่สาวยตา ไม่น่าจะเข้ามาตรานี้

ผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ มีสิทธิสองประการตามมาตรา 452 คือ

1. จับและยึดสัตว์นั้นไว้เพื่อเป็นประกันค่าเสียหาย

การที่กฎหมายอนุญาตให้จับสัตว์นั้นไว้ได้ เป็นสิทธิทำนองเดียวกับสิทธิยึดหน่วง กล่าวคือเมื่อผู้เสียหายจากสัตว์ฟ้องศาลบังคับค่าเสียหาย และถ้าเจ้าของสัตว์ไม่มีค่าเสียหายที่จะชำระให้แก่ผู้

จับไว้ ผู้เสียหายก็สามารถนำสัตว์นั้นออกขายและเอาเงินมาชำระหนี้ค่าเสียหายได้ (แต่ไม่ก่อให้เกิด
บุริมสิทธิแก่ผู้เสียหาย)

2. นำสัตว์ที่เข้ามาทำความเสียหาย

การที่จะนำสัตว์ได้นั้น จะต้องมิพพฤติการณ์อันจำเป็นที่จะต้องนำเพราะไม่สามารถจับสัตว์
นั้นได้ หรือยึดสัตว์นั้นไว้แล้วจะเกิดความเสียหายยิ่งขึ้น ถ้าไม่มีความจำเป็นต้องนำ แต่ได้ฆ่าเสีย
ยอมอ้างมาตรการนี้ไม่ได้ แต่กลับจะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เจ้าของสัตว์เสียอีก (ฎีกาที่
144/2492)

ขอให้พิจารณาตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง สุนัขของ A เข้ามาขโมยเนื้อในครัวบ้านของ B และ B จึงไล่สุนัขไป สุนัขไม่ยอมไปและ
วิ่งเข้ามาจะกัด B B จึงหยิบไม้เท้าของ C ตีสุนัขไป ปรากฏว่าไม้เท้าหักและสุนัขได้รับบาดเจ็บเล็กน้อย
จากนั้น B ได้ยึดสุนัขไว้เป็นประกันค่าสินไหมทดแทนจาก A ดังนี้

1. การที่สุนัขของ A วิ่งเข้ามาจะกัด B และ B ใช้ไม้เท้าตีสุนัขได้รับบาดเจ็บ เป็นการ
ทำบุบสลายหรือทำลายทรัพย์สินเพื่อป้องกันสิทธิของตนจากภัยอันตรายอันมีมาโดยฉุกเฉิน เพราะตัว
ทรัพย์สินนั้นเองเป็นต้นเหตุ ตามมาตรา 450 วรรคสาม แม้สุนัขของ A จะได้รับบาดเจ็บ B ก็ไม่ต้องรับ
ผิดต่อ A

2. การที่ B หยิบไม้เท้าของ C ตีสุนัขจนไม้เท้าหัก ถือได้ว่าเป็นการทำบุบสลายหรือ
ทำลายทรัพย์สิน เพื่อบำบัดป้องภัยอันตรายซึ่งเกิดแก่เอกชนโดยฉุกเฉิน B ต้องใช้ไม้เท้าคืนให้แก่ C
ตามมาตรา 450 วรรคสอง ถ้าชดใช้คืนไม่ได้ก็ต้องชดใช้ราคาไม้เท้า

3. การที่สุนัขของ A เข้ามาขโมยเนื้อในครัวบ้านของ B ถือได้ว่าเป็นการที่สุนัขเข้ามา
ทำความเสียหายในอสังหาริมทรัพย์ B ซึ่งเป็นผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์มีสิทธิจับสุนัข A ยึดไว้เป็นประกัน
ค่าสินไหมทดแทนได้ มาตรา 452

สรุป B ไม่ต้องรับผิดต่อ A แต่ต้องรับผิดต่อ C โดยชดใช้ไม้เท้าคืนหากคืนไม่ได้ต้องชด
ใช้ราคาไม้เท้า และการที่ B ยึดสุนัขไว้เป็นประกันค่าสินไหมทดแทนจาก A B มีสิทธิทำเช่นนั้นได้

เปรียบเทียบข้อแตกต่างและข้อเหมือนของมาตรา 449 (การป้องกัน) และมาตรา 450

ข้อเหมือนกัน

1. มีเหตุละเมิดเกิดขึ้น เพราะป้องกันภัย
2. ต้องเป็นการกระทำพอสมควรแก่เหตุ
3. เป็นเหตุให้อ่างนิรโทษกรรมได้

ข้อแตกต่าง

1. มาตรา 449 ⇒ ภัยเกิดจากการละเมิดสิทธิ (บุคคลกระทำละเมิด)
มาตรา 450 ⇒ ภัยเกิดจาก (ก) ภัยสาธารณะ
(ข) ภัยเอกชน
(ค) ภัยซึ่งเกิดจากทรัพย์สินแห่งเหตุ
2. มาตรา 449 ⇒ ความเสียหายอาจเกิดแก่บุคคลหรือทรัพย์สินก็ได้
มาตรา 450 ⇒ ความเสียหายต้องเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินเท่านั้น
3. มาตรา 449 ⇒ ผลของนิรโทษกรรม คือ ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน
มาตรา 450 ⇒ ผลตามวรรคแรก - ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน
⇒ ผลตามวรรคสอง - ใช้สินทรัพย์
⇒ ผลตามวรรคสาม - ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน

คำถามท้ายบท

ข้อ 1. นายเอกเข้าไปลักทีวีของนายโทขณะกำลังนอนหลับอยู่ในบ้านที่กรุงเทพฯ หลังจากได้ทีวีแล้ว ได้ทำการขนบรรทุกใส่รถของนายเอกเพื่อจะนำไปขายที่ขอนแก่น นายตรีซึ่งเป็นเพื่อนบ้านข้างเคียงของนายโทไปรู้ที่จังหวัดสระบุรีพบนายเอกจอดรถแวะพักข้างทาง นายตรีจำทีวีของนายโท ได้คิดว่านายเอกเป็นคนร้าย ในขณะที่นายเอกกำลังจะเดินทางต่อไป นายตรีได้ใช้ปืนยิงยางรถยนต์ของนายเอกเพื่อขัดขวางไม่ให้นายเอกนำทีวีไปขาย ซึ่งนายตรีจะขอให้เจ้าพนักงานตำรวจช่วยเหลือได้ทันทีหรือไม่ การที่นายตรียิงยางรถยนต์ของนายเอกเป็นเหตุให้ยางแตกได้รับความเสียหายคิดเป็นเงิน 3,000 บาท ดังนั้นนายเอกจะฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากนายตรีได้หรือไม่ เพราะเหตุใด ให้อธิบายพร้อมยกหลักกฎหมายประกอบ

ธงคำตอบ

หลักกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420, 451

วินิจฉัย กรณีตามปัญหา นายเอกลักทรัพย์ของนายโท การที่นายตรีใช้ปืนยิงยางรถยนต์ของนายเอกเพื่อขัดขวางไม่ให้นายเอกนำทรัพย์ไปขายนั้นเป็นการใช้กำลังเพื่อป้องกันสิทธิของ “ผู้อื่น” (นายโท) จึงไม่ถือว่าเป็นนิรโทษกรรม ตามมาตรา 451 เพราะการที่จะเป็นนิรโทษกรรมตาม 451 นี้ จะต้องเป็นการใช้กำลังเพื่อป้องกันสิทธิของตนเท่านั้น ดังนั้นการกระทำของนายตรีจึงเป็นละเมิดตามมาตรา 420 นายเอกจึงฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากนายตรีได้

ข้อ 2. นายเอกเลี้ยงลิงไว้ตัวหนึ่ง วันเกิดเหตุลิงของนายเอกเข้ามาขโมยมะม่วงในสวนของนายโทกิน นายโทพบเข้าจึงเอาแหเหวี่ยงจับลิงไว้ได้ ลิงจะกัดนายโท นายโทจึงคว้าเอาไม้เท้าของนายแดงดีไปที่ลิงจนสลบไป ปรากฏว่าไม้เท้าหัก ดังนี้ ให้ท่านวินิจฉัยว่า

- (ก) นายโทจับลิงและยึดไว้เป็นประกันค่าสินไหมทดแทนจากนายเอกได้หรือไม่
- (ข) นายโทต้องรับผิดชอบนายแดงหรือไม่
- (ค) การที่นายโทตีลิงจนสลบไป นายโทต้องรับผิดชอบนายเอกหรือไม่

ธงคำตอบ

หลักกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 450, 452

วินิจฉัย

- (ก) การที่ลึงของนายเอกเข้ามาขโมยมะม่วงในสวนของนายโท ถือได้ว่าลึงเข้ามาทำความเสียหายในอสังหาริมทรัพย์ นายโทซึ่งเป็นผู้ครองอสังหาริมทรัพย์ชอบที่จะจับลึงและยึดไว้เป็นประกันค่าสินไหมทดแทนจากนายเอกได้ ตามมาตรา 452
- (ข) การที่ลึงจะกัดนายโท นายโทจึงคว่ำเอกไม้เท้าของนายแดงตีลึงไปจนไม้เท้าหักนั้น ถือได้ว่าเป็นการทำให้ทรัพย์สินสูญหาย เพื่อจะบำบัดปกป้องภัยอันตรายอันเกิดแก่เอกชนโดยฉุกเฉิน ตามมาตรา 450 วรรคสอง นายโทต้องใช้ไม้เท้าคืนแก่นายแดง
- (ค) การที่นายโทตีลึงจนสลบไปนั้น เป็นการทำให้ทรัพย์สินสูญหายหรือทำลายทรัพย์สิน เพื่อจะป้องกันสิทธิของตนจากภัยอันตรายอันมีมาโดยฉุกเฉิน เพราะถ้าทรัพย์สินนั้นเองเป็นเหตุ อีกทั้งภัยอันตรายนั้นไม่ได้เกิดขึ้นเพราะความผิดของนายโท เพราะการที่ลึงของนายเอกเข้ามาทำความเสียหายในอสังหาริมทรัพย์ของนายโท นายโทมีสิทธิที่จะจับลึงและยึดไว้เป็นประกันค่าสินไหมทดแทนจากนายเอกได้อยู่แล้ว ตามมาตรา 452 การที่นายโทเอาแหะเหียงจับลึง และลึงจะกัดนายโท จึงมิใช่ความผิดของนายโทแต่ประการใด ดังนั้น เมื่อการกระทำของนายโทเป็นนิรโทษกรรม ตามมาตรา 450 วรรคสาม นายโทจึงไม่ต้องรับผิดชอบต่อนายเอก

ข้อ 3. เล็กเช่าที่ดินของวัดปลูกบ้านอยู่อาศัย ต่อมาวัดมีโครงการปรับปรุงที่ดินเพื่อขุดคูออกไปสู่คลองใหญ่ วัดจึงบอกเลิกสัญญาเช่ากับเล็ก และให้เล็กรื้อบ้านออกไป แต่เล็กไม่ยอมออก วัดจึงรายงานไปยังอำเภอว่า “ทางวัดได้ขุดคูมาจรดริมรั้วของเล็กแล้ว แต่เล็กยังไม่ยอมรื้อสิ่งปลูกสร้างออกไป จะให้วัดปฏิบัติอย่างไร” อำเภอจึงรายงานไปยังจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงสั่งการไปว่า “เมื่อผู้เช่าไม่ยอมตามบันทึกปรองดองตามความประสงค์ของวัด ก็ให้วัดจัดการได้ตามสมควร” อำเภอจึงแจ้งไปยังวัดและเรียกเล็กมาว่ากล่าวด้วย แต่เล็กก็ยังไม่ยอมออกอีก ทางวัดจึงจัดการรื้อบ้านของเล็กแล้วขนของมากองไว้ โดยให้ตำรวจไปรื้อเห็นและยืนเฝ้าอยู่เพื่อไม่ให้เล็กขัดขวาง เล็กจึงฟ้องวัดฐานละเมิด ถ้าท่านเป็นศาลจะวินิจฉัยคดีนี้อย่างไร

ธงคำตอบ

หลักกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420, 451

วินิจฉัย การที่วัดเข้าจัดการรื้อบ้านเล็กโดยพลการ และไม่มีอำนาจทำได้แม้ว่าจะมีตำรวจรู้เห็นด้วย และวัดทำไปเพราะเข้าใจว่าตนมีอำนาจ การกระทำของวัดก็เป็นการละเมิดตามมาตรา 420 โดยทำให้เด็กได้รับความเสียหายต่อทรัพย์สิน แต่การที่วัดให้ตำรวจยืนเฝ้าดูอยู่เพื่อมิให้เด็กเข้าชดชวางนั้นไม่ถึงกับทำให้เด็กได้รับความเสียหายต่อเสรีภาพ เพราะเด็กมิได้ถูกคุมตัวหรือถูกจับตัวแต่อย่างใด

วัดอ้างการป้องกันเพื่อให้สมดังสิทธิตามมาตรา 451 ไม่ได้ เพราะตามพฤติการณ์นั้นวัดยังไม่จำเป็นต้องทำทันที วัดอาจร้องขอต่อศาลก่อนได้ และแม้ว่าจะเป็นเรื่องที่วัดหลงสันนิษฐานพลาดไปว่า มีเหตุจำเป็นที่จะทำได้ วัดก็ยังต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เด็กตามมาตรา 451 วรรคท้าย

วัดจะแก้ตัวว่าตนกระทำตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน ตามมาตรา 449 ก็ไม่ได้เพราะผู้ว่าราชการจังหวัดมิได้มีคำสั่งให้วัดจัดการเช่นนั้น

ข้อ 4 นางแมปลูกบ้านอยู่ติดกับบ้านของนางแบนและนางกลมในหมู่บ้านคานทองนิเวศน์ อยู่มาวันหนึ่งเกิดพายุฝนตกหนักมาก ๆ ชนิดที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในรอบ 500 ปี ทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันในหมู่บ้านนี้ วันเกิดเหตุนี้สูงเสียดมาจะกีดนางมา นางมาจึงกลัวจอบที่นางกลมถืออยู่ตีไปยังงูจนจอบหัก หัวจอบกระเด็นไปถูกศีรษะของนางแบนแตกได้รับบาดเจ็บดังนี้ นางมาจะฟ้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อนางแบนและนางกลมหรือไม่ เพราะเหตุใด

ธงคำตอบ

หลักกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420, 438, 450 วรรคสอง

วินิจฉัย ตามปัญหา เป็นเรื่องที่จะต้องวินิจฉัยว่าการกระทำของนางมาที่ทำให้นางกลมและนางแบนได้รับความเสียหายนั้น จะเข้าข่ายเป็นนิรโทษกรรมตามหลักกฎหมายลักษณะละเมิดหรือไม่

จะเห็นได้ว่านางมาได้รับภัยอันตรายอันจะเกิดขึ้นแก่ตน อันเป็นภัยเอกชน การที่นางมาใช้จอบของนางกลมตีงูจนจอบหักจึงเป็นการทำลายหรือทำให้ทรัพย์สินเสียหายเพื่อป้องกันภัยเอกชนอันเป็นภัยโดยส่วนตัวของนางมาเอง นางมาจึงต้องรับผิดชอบในการคืนทรัพย์สินตามหลักกฎหมายที่กล่าวข้างต้น โดยไม่ต้องรับผิดชอบในการใช้ค่าสินไหมทดแทนอย่างอื่น เมื่อจอบหักทำลายลง การคืนทรัพย์สินจึงไม่อาจที่จะกระทำได้นางมาจึงต้องชดใช้ราคาจอบให้แก่นางกลม ตาม ป.พ.พ. มาตรา 438 วรรคสอง

ส่วนการที่หัวจอบกระเด็นไปถูกศีรษะของนางแนนแต่นั้น แม้ว่าจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่นางมาป้องกันภัยที่เกิดขึ้นกับตนโดยสุจริตก็ตาม นางเมาก็ไม่สามารถอ้างเหตุนิรโทษกรรมตามมาตรา 450 วรรคสองได้ เพราะมิใช่เป็นกรณีที่ทำให้ทรัพย์สินสูญหายหรือถูกทำลาย แต่เป็นกรณีที่นางแนนได้รับความเสียหายต่อร่างกาย ดังนั้น นางเมาก็ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่นางแนนฐานละเมิด ตามมาตรา 420

ข้อ 5. ชาวและเชียวมีไร้วัวเหลืออยู่ติดกัน สุกรของชาวเข้ามาในไร่และเก็บกินถั่วเหลืองของเชียวอยู่เป็นประจำ เชียวเคยบอกกล่าวให้ชาวระมัดระวังในการเลี้ยงสุกรของตนให้ดียิ่งขึ้น แต่สุกรของชาวก็ยังคงเข้ามาในไร่ของเชียวและเก็บกินถั่วเหลืองอยู่อีก วันหนึ่งเชียวเห็นสุกรของชาวก็ยังคงเข้ามาในไร่ของตน ด้วยความโมโหจึงใช้ปืนยิงสุกรของชาวตาย ทั้งสองฝ่ายต่างเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนต่อกัน ให้ท่านวินิจฉัยตามกฎหมายลักษณะละเมิด

ธงคำตอบ

หลักกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420, 433, 452

วินิจฉัย ชาวต้องรับผิดชอบต่อเชียวตามมาตรา 433 ในฐานะเจ้าของสัตว์ เพราะตามพฤติการณ์เห็นว่าชาวขาดความระมัดระวังในการเลี้ยงและรักษาสุกรของตนเอง

เชียวต้องรับผิดชอบต่อชาว ตาม ป.พ.พ. มาตรา 420 การที่เชียวยิงสุกรของชาวตายไม่ถึงว่าเป็นพฤติการณ์จำเป็นตามมาตรา 452 เพราะเชียวก็รู้ว่าสุกรดังกล่าวเป็นของชาว ชาวจึงอาจจับไว้เป็นประกัน หรือสามารถฟ้องร้องค่าทดแทนเอาได้ การยิงสุกรของชาวโดยโทสะ จึงไม่เป็นนิรโทษกรรม จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน

ข้อ 6 นายเช่าห้องแฝงลอยของนายโท ซึ่งปลูกอยู่ในที่ของนายโททำการค้ามีกำหนด 1 ปี ระหว่างเช่า นายเอกต่อเติมแฝงลอยยื่นออกไปถนนสาธารณะ 1 เมตร ผู้ว่าราชการจังหวัดอาศัยอำนาจตามกฎหมายสั่งให้นายโทซึ่งเป็นเจ้าของอาคารหรือส่วนที่รื้อแล้ว นายโทบอกให้นายเอกรื้อ นายเอกก็ไม่ยอมรื้อห้อง ครั้นครบกำหนดสัญญาเช่า นายโทบอกให้นายเอกออกไปจากห้อง นายเอกไม่ยอมออก นายโทจึงรื้อห้องแฝงลอยเสียหายหมดทั้งหลังการรื้อทำให้ทรัพย์สินนายเอกเสียหาย คิดเป็นเงิน 10,000 บาท ดังนี้ นายโทต้องรับผิดชอบหรือไม่ เพราะเหตุใด

ธงคำตอบ

หลักกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 449, 451, 420

วินิจฉัย การที่นายโทหรือห้องแพ่งลอยหมดทั้งหลัง เป็นการทำเกินคำสั่งอ้างเป็นนิติกรรม ถึงส่วนที่รื้อเกินด้วยไม่ได้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 449 (ฎีกาที่ 1358-1359/2506)

การที่นายโทให้นายเอกเข้าไปอยู่ค้าขายในห้องโดยสัญญาเช่า แม้สัญญาเช่าสิ้นอายุแล้ว นายโทยังมีทางที่จะขอให้ศาลพิพากษาขับไล่ผู้เช่าก่อนได้ สิทธิที่จะเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนยังหาไม่ จึงไม่เป็นการป้องกันสิทธิตาม ป.พ.พ. มาตรา 451 (ฎีกาที่ 1167-1168/2500) เมื่อการกระทำของนายโทไม่มีเหตุที่จะอ้างนิติกรรมตาม ป.พ.พ. มาตรา 449 และมาตรา 451 ได้ นายโทจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย 10,000 บาท แก่นายเอกตาม ป.พ.พ. มาตรา 420

ข้อ 7. นายเอกได้กั้นทำนบปิดคลองสาธารณะ เพื่อทำการจับปลา ต่อมาเกิดฝนตกหนักน้ำไหลบ่าท่วมนารายณ์สาเหตุมาจากการที่นายเอกปิดกั้นทำนบทำให้น้ำไหลสู่คลองไม่สะดวก น้ำจึงท่วมนาของราษฎรทำให้ต้นข้าวในนารายณ์เสียหาย นายโทกับพวกซึ่งเป็นเจ้าของนาที่กำลังจะถูกน้ำท่วมจึงพากันไปรื้อทำนบของนายเอกออก นายเอกฟ้องว่านายโทกับพวกทำละเมิดรื้อทำนบจนน้ำไหลปลาไปหมด นายเอกจับปลาไม่ได้ คิดเป็นเงิน 1,500 บาท กับค่าเสียหายอื่นอีกรวมทั้งสิ้น 2,450 บาท ให้ท่านวินิจฉัยว่านายโทกับพวกจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ เพราะเหตุใด

ธงคำตอบ

หลักกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 , 450 วรรคแรก

วินิจฉัย กรณีตามปัญหาการที่นายโทกับพวกช่วยกันรื้อทำนบของนายเอก ถือได้ว่าเป็นการทำละเมิดตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 แต่การที่นายโทกับพวกช่วยกันรื้อทำนบของนายเอกออกถือได้ว่าเป็นการทำลายทรัพย์สินเพื่อบำบัดป้องกันภัยสาธารณะโดยฉุกเฉิน และเป็น การกระทำโดยพอสมควรแก่เหตุ การกระทำของนายโทกับพวกจึงได้รับนิติกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 450 วรรคแรก ดังนั้น ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน (ฎีกาที่ 291/2473)

ข้อ 8. นายเอกเช่าที่ดินของนายโทปลูกเรือนพักอาศัยเป็นเวลา 10 ปี โดยจะครบกำหนดสัญญาเช่าวันที่ 1 มกราคม 2537 หลังจากครบกำหนดแล้วนายโทได้ไปทำหนังสือแจ้งให้นายเอกหรือเรือนออกไปนายเอกกลับเพิกเฉยไม่ยอมหรือเรือนออกไป ต่อมานายโทได้ไปทำสัญญาให้นายตรีเช่าที่ดินแปลงนี้เป็นเวลา 5 ปี โดยสัญญาเช่าเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2537 แต่การที่นายเอกไม่ยอมหรือเรือนออกไป นายโทจึงเกรงว่าตนเองจะเสียสิทธิในการเช่าที่ดินไป ดังนั้นในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2537 นายโทจึงเช่ารถลอนเรื่อนที่นายเอกปลูกสร้างออกไปจากที่ดินดังกล่าว นายเอกจะฟ้องร้องนายโทว่าทำละเมิดเรียกค่าเสียหายได้หรือไม่ อย่างไร

ธงคำตอบ

หลักกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 และ 451

วินิจฉัย กรณีตามปัญหา การที่สัญญาเช่าครบกำหนดแล้วแต่นายเอกไม่ยอมหรือเรือนออกไปนั้น ตามพฤติการณ์นายโทซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินย่อมจะขอความช่วยเหลือจากศาลโดยนำคดีขึ้นฟ้องร้องต่อศาลได้ การที่นายโทเช่าทำรถลอนเรื่อนออกไปจึงไม่ต้องด้วยนิรโทษกรรมตามมาตรา 451 การกระทำของนายโทจึงเป็นละเมิดตามมาตรา 420 ข้อต่อสู้นายโทฟังไม่ขึ้น

ข้อ 9. สุนัขของนายเอกวิ่งเข้ามาจะกัดนายโท นายโทจะหลบก็หลบไม่ทันจึงใช้ไม้เท้าของนายแดงตีไปที่สุนัขหนึ่งครั้ง ปรากฏว่าไม้เท้าหักและสุนัขได้รับบาดเจ็บ ข้อเท็จจริงได้ความว่าไม้เท้าของนายแดงราคา 300 บาท ส่วนกรณีที่สุนัขได้รับบาดเจ็บนั้น นายเอกต้องเสียค่ารักษาพยาบาลไปเป็นเงิน 200 บาท ดังนี้ นายโทจะต้องรับผิดชอบต่อนายแดงและนายเอกหรือไม่ เพราะเหตุใด

ธงคำตอบ

หลักกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 450 วรรคสอง และ วรรคสาม

วินิจฉัย การที่สุนัขวิ่งเข้ามาจะกัดนายโท นายโทจะหลบก็หลบไม่ทันจึงใช้ไม้เท้าของนายแดงตีไปที่สุนัขจนไม้เท้าหัก ถือได้ว่าเป็นการทำให้ทรัพย์สินบุบสลาย เพื่อบำบัดป้องกันภัยอันตรายอันมีแก่เอกชนโดยฉุกเฉิน นายโทจึงได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา 450 วรรคสอง นายโทต้องคืนไม้เท้าให้กับนายแดง เมื่อไม้เท้าหักคืนไม่ได้ก็ต้องใช้ราคาคือเงินจำนวน 300 บาท ให้แก่นายแดง

การที่นายโทใช้ไม้ตีสุนัขของนายเอกจนได้รับบาดเจ็บนั้น ถือได้ว่าเป็นการทำให้ทรัพย์สินสูญหายเพื่อป้องกันสิทธิของตนอันมีมาโดยฉุกฉิน เพราะตัวทรัพย์สินนั้นเองเป็นต้นเหตุ การกระทำของนายโทจึงได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา 450 วรรคสาม นายโทไม่ต้องรับผิดชอบต่อนายเอก

สรุป 1) นายโทต้องใช้ราคาไม้ทำให้แก่นายแดงตามมาตรา 450 วรรคสอง

2) นายโทไม่ต้องรับต่อนายเอก ตามมาตรา 450 วรรคสาม

ข้อ 10. นายเอกขโมยทีวีไปจากบ้านของนายโท อีก 3 วันต่อมา นายโทเดินทางเพื่อไปธุระยังต่างจังหวัด ขณะขับรถระหว่างทางปรากฏว่านายโทพบเห็นทีวีเครื่องหนึ่งอยู่ในรถของนายเอก นายโทเข้าใจว่าเป็นทีวีของตนที่ถูกขโมยไป จึงตะโกนให้นายเอกหยุดด้วยความตกใจ นายเอกจึงเร่งความเร็วเพื่อจะหลบหนี บริเวณนั้นไม่ปรากฏเจ้าหน้าที่ตำรวจผ่านไปมาแต่อย่างใด นายโทจึงตัดสินใจใช้ปืนยิงยางรถยนต์ของนายเอกแตกหนึ่งเส้น เพื่อไม่ให้นายเอกหลบหนี ข้อเท็จจริงได้ความว่าทีวีที่อยู่ในรถของนายเอกนั้นเป็นทีวีที่นายเอกยืมมาจากนายจัตวา โดยทีวีเครื่องนี้มีลักษณะคล้ายกับทีวีของนายโทที่ถูกขโมยไปทุกประการ การที่นายโทเข้าใจผิดนั้นไม่ได้เกิดจากความประมาทเลินเล่อของนายโทแต่ประการใด ดังนี้ให้ท่านวินิจฉัยว่านายเอกจะฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากนายโทได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

ธงคำตอบ

หลักกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 451

วินิจฉัย กรณีตามปัญหา การที่นายโทใช้ปืนยิงยางรถยนต์ของนายเอกแตกหนึ่งเส้นนั้น แม้ว่าจะเป็นการใช้กำลังเพื่อป้องกันสิทธิก็ตาม แต่การกระทำของนายโทเป็นการทำไปโดยหลงพลั้งพลาดเข้าใจผิดไปว่ามีเหตุอันจำเป็นที่จะทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย กรณีนี้จึงเข้าข่ายยกเว้นตามมาตรา 451 วรรค 3 ดังนั้นนายเอกจึงฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากนายโทได้